

Сьогодні
20.03.2024

Урок №55

Хімічні властивості середніх солей.
Інструктаж з БЖД. Лабораторний дослід №6
«Взаємодія металів із солями у водному
розчині», лабораторний дослід №7
«Взаємодія солей із лугами у водному
розчині», лабораторний дослід №8 «Реакція
обміну між солями в розчині»

Сьогодні
20.03.2024

Повідомлення мети уроку

Ви зможете:

- застосувати знання про склад і номенклатуру солей;
- використовувати ряд активності металів для прогнозування хімічних реакцій;
- складати рівняння можливих хімічних реакцій солей з іншими речовинами.

Сьогодні
20.03.2024

Актуалізація опорних знань

Що таке солі?

Назвіть загальні фізичні властивості солей.

У чому причина високої температури плавлення солей?

Де в природі трапляються натрій карбонат, кальцій карбонат, кальцій сульфат?

Чи можна відрізнити солі від інших речовин за запахом або смаком?

Сьогодні
20.03.2024

Актуалізація опорних знань

Встановити відповідність між формулами солей та їхніми назвами:

Мідний купурос

Натрій хлорид

Натрій карбонат

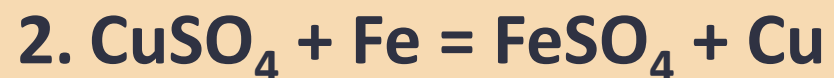
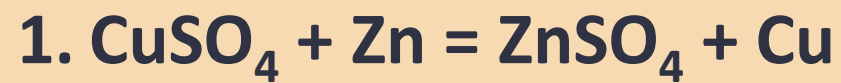
Ферум(II)
сульфід

Глауберова сіль

Сьогодні
20.03.2024

Взаємодія солей з металами

Солі реагують не з усіма металами, а лише з тими, які в ряду активності металів розміщені ліворуч від того металу, який входить до складу солі.
Відбувається реакція заміщення.

Ряд активності металів

Li, K, Ba, Ca, Na, Mg, Al, Mn, Zn, Cr, Fe, Co, Sn, Pb, H_2 , Cu, Hg, Ag, Au, Pt

→ послаблення відновних властивостей, активності →

Сьогодні
20.03.2024

Взаємодія солей з основами(лугами)

Єдиний спосіб, яким можна добути нерозчинну основу певного металічного елемента, — це подіяти на його розчинну сіль лугом. Цю взаємодію ми розглядали під час вивчення властивостей основ. Тому пригадаємо, що для перебігу реакції речовини мають перебувати в розчиненому стані. Реакція відбувається за умови, що утворюється нерозчинна основа, яка випадає в осад.

Сьогодні
20.03.2024

Взаємодія солей з основами

Зверніть увагу(!)

1. Щоб взаємодія між сіллю та основою відповідала умовам перебігу реакцій обміну, один із продуктів має випадати в осад (*бути нерозчинним у воді*);

2. Оскільки нерозчинні речовини не можуть бути одночасно серед реагентів і продуктів, у такі реакції можуть вступати лише розчинні солі з лугами.

Розчинна сіль (1) + луг $\rightarrow$ нерозчинний гідроксид $\downarrow$ + сіль (2)

Сьогодні
20.03.2024

Взаємодія солей з основами

Наприклад, під час взаємодії розчинів купрум(II) хлориду та натрій гідроксиду випадає осад купрум(II) гідроксиду з характерним забарвленням:

Якщо прилити розчин солі до нерозчинної основи, наприклад ферум(II) гідроксиду, то така реакція не відбуватиметься:

Про реакцію купрум(II) хлориду та лугу свідчить утворення синього осаду купрум(II) гідроксиду.

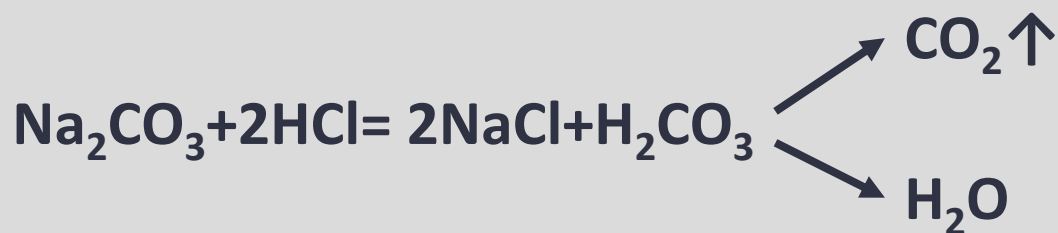

Сьогодні
20.03.2024

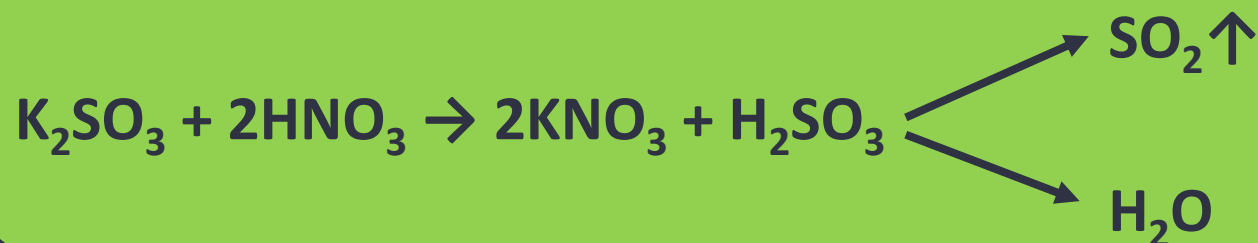
Взаємодія солей з кислотами

Солі вступають у реакцію обміну з кислотами за умови, що серед продуктів реакції є осад або газ.

Солі реагують з кислотами, унаслідок чого утворюється нова сіль і нова кислота. Якщо до розчину натрій карбонату долити хлоридної кислоти, то відбувається бурхливе виділення газу. Це свідчить про те, що реакція відбулася.

Під час доливання до розчину калій сульфіту нітратної кислоти теж спостерігається виділення газу. Це сульфур(IV) оксид.

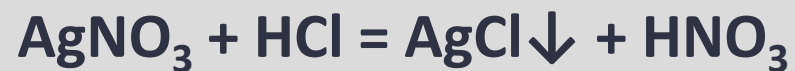

Це реакції обміну, отже, у результаті мають утворитися нові сіль та кислота:
 $\text{сіль}(1) + \text{кислота}(1) \rightarrow \text{сіль}(2) + \text{кислота}(2)$

Реакції між сіллю та кислотою можливі за умови, якщо:

1. Один із продуктів реакції випадає в осад;
2. Або виділяється нестійка чи летка кислота.

Наприклад, у разі взаємодії аргентум(I) нітрату з хлоридною кислотою реакція відбувається з утворенням білого сирнистого осаду:

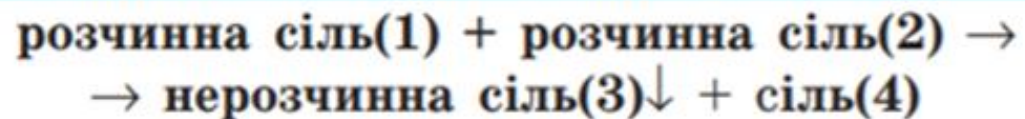

Сьогодні
20.03.2024

Реакція між двома солями

Якщо в реакцію вступають дві солі, продуктами реакції також мають бути дві солі.

Зверніть увагу: взаємодія двох солей можлива лише в тому випадку, якщо обидві початкові солі розчинні у воді й хоча б один із продуктів реакції випадає в осад, тобто серед продуктів одна сіль має бути нерозчинною або малорозчинною у воді:

Сьогодні
20.03.2024

Техніка безпеки на уроках хімії

Сьогодні
20.03.2024

Досліджуємо на уроці

Лабораторний дослід 6. Взаємодія металів із солями у водному розчині.

Для проведення дослідів вам знадобляться: гранули цинку, мідний дріт, подрібнений на шматочки, розчинна сіль Купруму(II), пробірки, штатив для пробірок.

Інструкція з виконання дослідів. Візьміть дві чисті пробірки. На дно однієї пробірки акуратно помістіть гранулу цинку й долийте близько 2 мл розчину однієї із солей Купруму. На дно другої пробірки покладіть кілька шматочків мідного дроту та долийте близько 2 мл розчину однієї із солей Цинку. Через 5-7 хв злийте розчини з пробірок та з'ясуйте, чи сталися зміни з цинком і міддю. Результати спостережень запишіть у робочий зошит. Якщо хімічне явище відбулося, запишіть рівняння хімічної реакції.

Сьогодні
20.03.2024

Перегляд відео

Джерело: youtu.be/jvi_rpEw9IA

Сьогодні
20.03.2024

Лабораторний дослід №7

Лабораторний дослід 7. Взаємодія солей з лугами у водному розчині.

Для проведення досліду вам знадобляться: розчин солі, металічний елемент якої утворює нерозчинну основу, розчин лугу, пробірка, штатив для пробірок.

Виконуючи дослід, дотримуйтеся запобіжних заходів під час роботи з лугами!

Інструкція з виконання досліду. У пробірку налейте 1 мл розчину солі й долийте до нього стільки ж лугу. Спостерігайте за змінами, що відбуваються. Про яке явище — фізичне чи хімічне — вони свідчать?

Результати спостережень запишіть у робочий зошит, використовуючи для цього хімічні формули речовин і рівняння хімічної реакції.

Сьогодні
20.03.2024

Перегляд відео

Джерело: youtu.be/dsOpE73b8Ec

Сьогодні
20.03.2024

Лабораторний дослід №8

Реакція обміну між солями в розчині.

Для проведення дослідів вам знадобляться: розчин солі хлоридної кислоти, наприклад, натрій хлорид, розчин аргентум(I) нітрату, пробірка, штатив для пробірок.

Інструкція з виконання дослідів. У пробірку налейте 1 мл розчину солі хлоридної кислоти, наприклад, натрій хлориду, і додайте до нього кілька крапель розчину аргентум(I) нітрату. Спостерігайте за змінами, що відбуваються. Про яке явище (фізичне чи хімічне) вони свідчать?

Результати спостережень запишіть у робочий зошит, використовуючи для цього хімічні формули речовин та рівняння хімічної реакції.

На підставі виконаних дослідів сформулюйте загальний висновок про типові хімічні властивості солей.

Сьогодні
20.03.2024

Перегляд відео

Джерело: youtu.be/6QgtSR7yUGk

Установіть відповідність між формулами й назвами солей.

Формула солі		Назва	
1	CaSO_3	А	кальцій ортофосфат
2	$\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$	Б	аргентум хлорид
3	AlCl_3	В	кальцій сульфід
4	CaS	Г	алюміній хлорид
		Д	кальцій сульфід

Сьогодні
20.03.2024

Робота в зошиті

Проаналізуйте твердження 1 і 2 й оберіть правильний варіант відповіді.

Твердження 1. Взаємодія солей з металами належить до реакцій обміну.

Твердження 2. Натрій сульфат і купрум(II) гідроксид взаємодіють між собою.

- А. правильне лише 1;
- Б. правильне лише 2;
- В. правильні обидва;
- Г. немає правильних.

Сьогодні
20.03.2024

Робота в зошиті

У подані схеми впишіть формули можливих солей та запишіть рівняння хімічних реакцій.

Сьогодні
20.03.2024

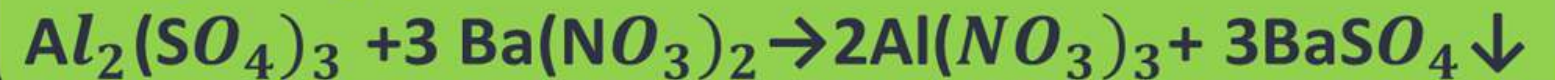
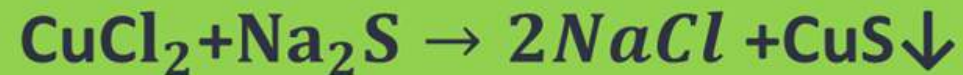
Робота в зошиті

Напишіть рівняння реакцій обміну між розчинами таких солей:

а) купрум(II) хлорид і натрій сульфід;

б) алюміній сульфат і барій нітрат.

Сьогодні
20.03.2024

Робота в зошиті

За рівнянням реакції б) із попереднього завдання обчисліть кількість речовини алюміній сульфату та барій нітрату, унаслідок взаємодії яких утворився осад масою 13,908 г

Сьогодні
20.03.2024

Перевір свої знання

За яких умов відбувається взаємодія солей з кислотами?

За яких умов відбувається взаємодія двох солей?

Як, користуючись рядом активності металів,
спрогнозувати взаємодію солі й металу в розчині?

Схарактеризуйте хімічні властивості солей.

Як виявити в розчині магній сульфат? Складіть рівняння
хімічної реакції.

Сьогодні
20.03.2024

Домашнє завдання

1. Опрацювати параграф №36;
2. За матеріалами параграфа складіть умову завдання і запропонуйте його однокласникам й однокласницям.
3. Складіть план розпізнавання води, натрій сульфату та натрій хлориду, запропонованих у пробірках без етикеток.